

Fiziskās personas maksātspējas process

Publicēts: 09.06.2020.

Atjaunināts: 02.08.2023.

Fiziskās personas (turpmāk arī – parādnieks) maksātspējas procesamērķis ir pēc iespējas pilnīgāk apmierināt kreditoru prasījumus no parādnieka mantas un dot iespēju parādniekam, kura manta un ienākumi nav pietiekami visu saistību segšanai, tikt atbrīvotam no neizpildītajām saistībām un atjaunot maksātspēju.

Ja fiziskā persona ir izpildījusi savu saistību dzēšanas plānu, atlikušās nesegtās parādsaistības pilnā apmērā tiek dzēstas, un kreditori zaudē prasījuma tiesības pret fizisko personu.

 [Infografika: Esi vērīgs, ja esi nonācis finansiālās grūtībās \(28.07.2023\)](#)

 [Infografika: Īsumā par fiziskās personas maksātspējas procesu \(14.06.2021\)](#)

 [Infografika: Fiziskās personas maksātspējas procesa pieteikuma iesniegšana \(28.07.2022\)](#)

Fiziskās personas maksātspējas procesa uzsākšanas nosacījumi

Fiziskās personas maksātspējas procesu var uzsākt jebkura pilngadīga fiziskā persona, kura pēdējo sešu mēnešu laikā ir bijusi Latvijas Republikas nodokļu maksātājs, bet nav individuālais komersants.

Persona, kuru ir skārušas finansiālas grūtības:

parādsaistības, kuras pārsniedz 5000 eiro un tām ir iestājies izpildes termiņš, bet personai nav iespēju tās nokārtot;

parādsaistības kopā pārsniedz 10 000 eiro, kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā, un ar pierādāmiem apstākļiem personai nebūs iespējams tās nokārtot.

Fiziskās personas maksātnespējas process nav piemērojams personai, kura:

pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir sniegusi apzināti nepatiesu informāciju saviem kreditoriem;

ir izlietojusi piešķirto kredītu līgumā neparedzētajiem mērķiem, un par to ir stājies spēkā kompetentas institūcijas nolēmums krimināllietā;

pēdējo 10 gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir pasludināts fiziskās personas maksātnespējas process, kura ietvaros ir dzēstas saistības;

pēdējo piecu gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas vai fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā ir stājies spēkā kompetentas institūcijas nolēmums krimināllietā, ar kuru konstatēts, ka parādnieks ir izvairījies no nodokļu samaksas.

pēdējā gada laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas ir izbeigts fiziskās personas maksātnespējas process, nedzēšot saistības.

Valsts nodeva par fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikuma iesniegšanu tiesā ir 70 eiro. Dokuments, kas apliecina valsts nodevas samaksas veikšanu ir jāpievieno maksātnespējas procesa pieteikumam. [Rekvizīti valsts nodevas samaksai](#). Iemaksas mērķis: šeit ierakstāmi dati maksātnespējas procesa pieteikuma identificēšanai.

Turklāt fiziskās personas maksātnespējas procesa piemērošanas priekšnoteikums ir fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta iemaksa divu minimālo mēnešalgu apmērā Maksātnespējas kontroles dienesta speciāli izveidotajā kontā. Dokuments, kas apliecina depozīta samaksas veikšanu, ir jāpievieno maksātnespējas procesa pieteikumam.

Maksātnespējas kontroles dienests

Adrese: Mārstaļu iela 19, Rīga, LV-1050

Reģ.Nr. 90001287943

Valsts kase, kods: TREL22

Konts: LV34TREL8190495015000 (Ekonomiskās klasifikācijas kods (EKK) F22010010)

Fiziskās personas maksātspējas procesos, kas pasludināti, sākot ar 2015.gada 1.martu, procesa izmaksas tiek iedalītas tiešajās un netiešajās izmaksās.

Fiziskās personas maksātspējas procesa tiešās izmaksas ir izmaksas, kas saistītas ar fiziskās personas maksātspējas procesa nodrošināšanu:

izdevumi sludinājumu ievietošanai, izsoļu organizēšanai, norēķinu konta atvēršanai, apkalpošanai un slēgšanai;

izdevumi par pasta korespondences nosūtīšanas pakalpojumiem;

izdevumi, kas saistīti ar fiziskās personas mantas vērtēšanu;

izdevumi par notāra pakalpojumiem;

izdevumi, kas saistīti ar fiziskās personas mantas uzturēšanu, ja tā ir nodota administratoram, un darījumu pārbaudi, kā arī mantas un darījumu apdrošināšanu.

Šīs izmaksas tiek segtas no fiziskās personas mantas pārdošanas rezultātā iegūtajiem līdzekļiem, bet, ja tādas mantas nav vai tā nav pietiekama tiešo izmaksu segšanai, administrators var pieprasīt parādnieku segt izmaksas no vienas trešdaļas parādnieka ienākumu.

Savukārt fiziskās personas maksātspējas procesa netiešās izmaksas, piemēram, kārtējie nodokļi un nodevu maksājumi, kārtējie uzturlīdzekļu maksājumi, īres maksa, maksa par komunālajiem pakalpojumiem, tiek segtas no fiziskās personas ienākumiem.

Maksātnespējas procesa uzsākšana

Fiziskajai personai ar attiecīgu pieteikumu ir jāvēršas rajona (pilsētas) tiesā pēc savas dzīvesvietas. Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu var iesniegt tikai pats parādnieks, attiecīgi, kreditoriem šādu tiesību nav.

Fiziskās personas maksātnespējas procesa pieteikumā norāda:

parādnieka vārdu, uzvārdu, personas kodu un deklarēto dzīvesvietu;

apstākļus, kuru dēļ fiziskā persona nav spējīga izpildīt saistības;

visu termiņā neizpildīto saistību kopējo summu;

visu to saistību kopējo summu, kuru izpildes termiņš iestāsies gada laikā;

parādnieka mantas sastāvu, tajā skaitā parādnieka daļu laulāto kopīgajā mantā un citā kopīpašumā;

vai maksātnespējas procesam piemērojami Padomes regulas Nr. 2015/848 noteikumi (t.i., vai parādniekam ir kreditori vai manta citā Eiropas Savienības dalībvalstī).

Maksātnespējas procesa pieteikumam pievieno dokumentus, kas apstiprina:

valsts nodevas un citu tiesas izdevumu samaksu likumā noteiktajā kārtībā un apmērā;

fiziskās personas maksātnespējas procesa depozīta samaksu;

apstākļus, uz kuriem pieteikums pamatots.

Kas notiek, kad fiziskajai personai tiek pasludināts maksātnespējas process

Pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas:

tiek apturēta izpildu lietvedība lietās par piespriesto, bet nepiedzīto summu piedziņu un lietās par parādnieka saistību izpildīšanu tiesas ceļā;

parādnieks zaudē tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu (izņemot mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu), un šīs tiesības iegūst administrators;

apstājas aizdevuma (kredīta) lietošanas procentu pieaugums, likumisko procentu pieaugums, līgumsoda pieaugums (tajā skaitā procentos izteikta līgumsoda pieaugums), nokavējuma naudas pieaugums (arī tad, ja tā noteikta kā līgumsods). Nodokļu prasījumiem tiek apturēta tās nokavējuma naudas aprēķināšana, kura tiek noteikta kā procentu maksājums par nodokļu, nodevu un soda naudas samaksas termiņa nokavējumu;

parādnieks zaudē tiesības bez administratora piekrišanas biežāk kā reizi mēnesī slēgt darījumus, kuru summa pārsniedz vienu minimālo mēnešalgu;

parādnieks zaudē tiesības bez administratora piekrišanas uzņemties jaunas parādsaistības.

Bankrota procedūra. Parādnieka pienākumi un tiesības

Fiziskās personas maksātnespējas process sastāv secīgi no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras ietvaros tiek realizēta visa parādnieka manta, un no tās realizācijas iegūtie līdzekļi novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai, izņemot Civilprocesa likumā noteikto mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu. Saistību dzēšanas procedūras ietvaros parādnieka ienākumi tiek novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai, un pēc saistību dzēšanas procedūras termiņa beigām tiek dzēstas šīs procedūras ietvaros nesegtās saistības.

Bankrota procedūra noris līdz brīdim, kamēr tiek pārdota visa parādnieka manta, izņemot to mantu, uz kuru nedrīkst vērst piedziņu. Likumdevējs ir noteicis, ka parādnieka manta ir jāpārdod sešu mēnešu laikā.

Bankrota procedūras laikā parādniekam ir pienākums:

gūt ienākumus atbilstoši savām iespējām, lai pilnīgāk apmierinātu kreditoru prasījumus;*

ne vēlāk kā 10 dienu laikā pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas dienas nodot administratoram savus naudas līdzekļus;

glabāt un pārvaldīt savu mantu kā krietnam un rūpīgam saimniekam;

sagatavot saistību dzēšanas plānu;

sniegt administratoram maksātnespējas procesa norisei nepieciešamās ziņas;

segt fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksas;

pēc administratora pieprasījuma nodot administratora pārvaldījumā savu mantu, izņemot mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu, un Maksātnespējas likuma 140.panta 2.punktā minēto mantu (kas būtiski nepieciešama ienākumu gūšanai), kā arī parādnieka valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu.

Parādniekam ir šādas tiesības:

saņemt vismaz divas trešdaļas no saviem ienākumiem, lai segtu fiziskās personas uzturēšanas izmaksas;

paturēt mantu, kas viņam būtiski nepieciešama ienākumu gūšanai.

**maksātnespējas procesos, kuri uzsākti līdz 2015.gada 28.februārim, parādniekam saglabājas pienākums pārskaitīt vienu trešdaļu no saviem ienākumiem uz administratora atvērto kontu kredītiestādē.*

Parādnieka mantas pārdošanu nodrošina administrators, ievērojot mantas pārdošanas plānu. Administrators uzsāk mantas pārdošanu ne agrāk kā divus mēnešus pēc fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas.

No parādnieka mantas vispirms tiek pilnībā segti uzturlīdzekļu maksājumi (uzturlīdzekļu maksājumu parādi), to skaitā maksājumi Uzturlīdzekļu garantiju fondam, kā arī fiziskās personas maksātnespējas procesa izmaksas.

Līdzekļi, kas iegūti, pārdodot par nodrošinājumu kalpojošo parādnieka mantu, novirzāmi nodrošinātā kreditora prasījuma segšanai. Nenodrošināto kreditoru prasījumi tiek apvienoti vienā grupā bez prioritātēm. Nenodrošināto kreditoru prasījumi tiek apmierināti proporcionāli katra kreditora pamatparāda summai. No parādnieka naudas līdzekļiem, kas paliek pāri pēc nenodrošināto kreditoru prasījumu apmierināšanas pamatparāda apmērā, tiek apmierināti nenodrošināto kreditoru blakus prasījumi (proporcionāli summai, kas pienākas katram kreditoram). Parādnieka naudas līdzekļi, kas paliek pāri pēc šajā pantā minēto maksātnespējas procesa izmaksu segšanas un kreditoru prasījumu apmierināšanas, tiek nodoti parādniekam.

Fiziskās personas maksātnespējas process sastāv secīgi no bankrota procedūras un saistību dzēšanas procedūras. Bankrota procedūras ietvaros tiek realizēta visa parādnieka manta, un no tās realizācijas iegūtie līdzekļi novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai, izņemot Civilprocesa likumā noteikto mantu, uz kuru nevar vērst piedziņu. Saistību dzēšanas procedūras ietvaros parādnieka ienākumi tiek novirzīti kreditoru prasījumu apmierināšanai, un pēc saistību dzēšanas procedūras termiņa beigām tiek dzēstas šīs procedūras ietvaros nesegtās saistības.

Saistību dzēšanas procedūra

Par saistību dzēšanas procedūras subjektu var būt parādnieks, kuram ir pabeigta bankrota procedūra.

Saistību dzēšanas procedūru nepiemēro vai to pārtraucšādos gadījumos:

parādnieks pēdējo triju gadu laikā pirms fiziskās personas maksātnespējas procesa pasludināšanas vai maksātnespējas procesa laikā ir slēdzis darījumus, kuru rezultātā kļuvis maksātnespējīgs vai radījis zaudējumus kreditoriem, turklāt viņš apzinājās vai viņam vajadzēja apzināties, ka šādu darījumu slēgšana var novest līdz maksātnespējai vai zaudējumu radīšanai kreditoriem;

parādnieks ir sniedzis apzināti nepatiesu informāciju par savu mantisko stāvokli un slēpis savus patiesos ienākumus;

parādnieks nepilda bankrota vai saistību dzēšanas procedūrā paredzētos pienākumus, būtiski apgrūtinot maksātnespējas procesa efektīvu norisi.

Fiziskās personas saistību dzēšanas plāns ir dokuments, kas tiek iesniegts apstiprināšanai tiesā un kur parādnieks norāda:

kreditorus, kas savus prasījumus pret parādnieku iesnieguši Maksātnespējas likumā noteiktajā termiņā un kuru prasījumi nav tikuši apmierināti bankrota procedūras ietvaros, kā arī šādu kreditoru prasījumu apmēru;

saistību dzēšanas plāna darbības termiņu;

parādnieka paredzamo mēneša ienākumu apmēru;

parādnieka paredzamo mēneša ienākumu apmēru, lai segtu parādnieka uzturēšanas izmaksas;

parādnieka ienākumu apmēru, kas nepieciešams viņa mājokļa īrei vai lietojuma procentu maksājumiem nodrošinātajam kreditoram, ja parādnieks ir vienojies ar viņu par vienīgā mājokļa saglabāšanu;

parādnieka paredzamo mēneša ienākumu apmēru, kas tiks novirzīts saistību dzēšanas plāna izpildei;

kreditoriem izmaksājamās summas apmēru un izmaksas grafiku saistību dzēšanas procedūrā.

Parādnieks iesniedz fiziskās personas saistību dzēšanas plānu apstiprināšanai tiesā. Pēc tam, kad tiesa apstiprinājusi šo plānu, parādnieks nosūta to visiem kreditoriem, kas iekļauti šajā plānā, kā arī iestādei, kas ir atbildīga par maksātnespējas reģistra kārtošanu (Uzņēmumu reģistram).

Ja parādnieka ienākumi saistību dzēšanas procedūras laikā samazinās tādā apmērā, ka viņš acīmredzami nespēs segt fiziskās personas saistību dzēšanas plānā norādīto procedūras laikā sedzamo saistību apmēru, parādniekam ir pienākums sagatavot saistību dzēšanas plāna grozījumus, pagarinot fiziskās personas saistību dzēšanas plāna izpildes termiņu un samazinot sedzamo saistību apmēru.

Ja parādnieka ienākumi saistību dzēšanas procedūras laikā palielinās tādā apmērā, ka viņš acīmredzami spēs segt lielāku daļu no savām saistībām, parādniekam ir pienākums sagatavot saistību dzēšanas plāna grozījumus, saīsinot fiziskās personas saistību dzēšanas plāna izpildes termiņu un palielinot sedzamo saistību apmēru.

Fiziskās personas saistību dzēšanas plāna īstenošanas termiņu parādnieks nosaka, ņemot vērā paredzamos ienākumus saistību dzēšanas procedūrā.

Ja parādnieka ienākumi būs pietiekami, lai segtu vismaz 50 procentus no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras pabeigšanas, saistību dzēšanas plāna termiņš ir seši mēneši no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas.

Ja parādnieks saistību dzēšanas procedūras laikā nav spējīgs segt vismaz 50 procentus no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras pabeigšanas, saistību dzēšanas plāna termiņu nosaka šādi:

viens gads no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas, ja parādnieka ienākumi būs pietiekami, lai segtu vismaz 35 procentus no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras pabeigšanas;

viens gads un seši mēneši no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas, ja parādnieka ienākumi būs pietiekami, lai segtu vismaz 20 procentus no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras pabeigšanas.

Ja parādnieks saistību dzēšanas procedūras laikā nav spējīgs segt vismaz 20 procentus no kopējām saistībām, kuras paliek pēc bankrota procedūras pabeigšanas, fiziskās personas saistību dzēšanas plānā paredz, ka kreditoru prasījumu segšanai tiks novirzīti līdzekļi vienas trešdaļas apmērā no parādnieka ienākumiem, bet ne mazāk kā vienas trešdaļas apmērā no vienas minimālās mēnešalgas mēnesī. Saistību dzēšanas plāna termiņu šajā gadījumā nosaka šādi:

viens gads no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas, ja parādnieka kopējās saistības pēc bankrota procedūras pabeigšanas nepārsniedz 30 000 euro;

divi gadi no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas, ja parādnieka kopējās saistības pēc bankrota procedūras pabeigšanas ir no 30 001 euro līdz 150 000 euro;

trīs gadi no saistību dzēšanas procedūras pasludināšanas dienas, ja parādnieka kopējās saistības pēc bankrota procedūras pabeigšanas pārsniedz 150 000 euro.

Līdz ar tiesas lēmumu par saistību dzēšanas procedūras pasludināšanu:

parādniekam atjaunojas tiesības rīkoties ar visu savu mantu, kā arī ar viņa valdījumā vai turējumā esošo trešajām personām piederošo mantu;

parādniekam saglabājas aizliegums bez administratora piekrišanas slēgt tādus darījumus attiecībā uz savu mantu, kuru summa pārsniedz divas minimālās mēnešalgas.

Ja parādnieks sekmīgi ir veicis fiziskās personas saistību dzēšanas plānā noteiktās darbības, pēc šā plāna darbības beigām atlikušās minētajā plānā norādītās parādnieka saistības tiek dzēstas un apturētās izpildu lietvedības par dzēsto saistību piedziņu tiek izbeigtas.

Parādnieks netiek atbrīvots no fiziskās personas saistību dzēšanas plānā norādītajām atlikušajām saistībām, ja viņš nav veicis šajā plānā noteiktās darbības. Saistību dzēšanas procedūras ietvaros netiek dzēsti:

prasījumi par uzturlīdzekļu samaksu;

prasījumi no neatļautas darbības;

nodrošinātais prasījums, ja parādnieks ir saglabājis par šā prasījuma nodrošinājumu kalpojošo mājokli, ciktāl Maksātnešpējas likuma 148.pantā minētā vienošanās nenosaka citādi. Izpildu lietvedības par minēto saistību piedziņu tiek atjaunotas atlikušajā parāda apmērā;

prasījumi par administratīvo pārkāpumu procesā piemērotajiem un Krimināllikumā paredzētajiem sodiem, kā arī kompensācija par radīto kaitējumu.

Lēmumu par parādnieka atbrīvošanu no atlikušajām saistībām, kas norādītas fiziskās personas saistību dzēšanas plānā, pieņem tiesa, pabeidzot saistību dzēšanas procedūru. Parādnieks netiek atbrīvots no fiziskās personas saistību dzēšanas plānā norādītajām atlikušajām saistībām, ja viņš nav veicis šajā plānā noteiktās darbības. Ja saistību dzēšanas procedūra tiek izbeigta, neatbrīvojot parādnieku no saistībām, kreditoru prasījumi tiek atjaunoti un aprēķināti pilnā apmērā, bet apturētā tiesvedība un spriedumu izpildu lietvedība tiek atjaunota.

Ienākumi, uz kuriem nevar vērst piedziņu

Ienākumi, uz kuriem nevar vērst piedziņu, noteikti tai skaitā Civilprocesa likuma 596.pantā. Tātad, atbilstoši minētajam, arī fiziskās personas maksātnespējas procesa laikā pilnā apmērā var paturēt šādus ienākumus:

atlaišanas pabalstu, apbedīšanas pabalstu, vienreizēju pabalstu mirušā laulātajam, valsts sociālajiem pabalstiem, valsts atbalstu ar celiakiju slimam bērnam, apgādnieka zaudējuma pensiju un atlīdzību par apgādnieka zaudējumu;

kompensācijas izmaksām par darbiniekam piederošo instrumentu nolietoto un citām kompensācijām saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas regulē darba tiesiskās attiecības;

darbiniekam izmaksājamām summām sakarā ar komandējumu, pārcelšanu un nosūtīšanu darbā uz citu apdzīvotu vietu;

sociālās palīdzības pabalstiem;

bērna uzturlīdzekļiem Ministru kabineta noteikto minimālo bērna uzturlīdzekļu apmērā, kurus, pamatojoties uz tiesas nolēmumu, maksā viens no vecākiem, kā arī uz Uzturlīdzekļu garantiju fonda izmaksājamiem bērna uzturlīdzekļiem.

Civilprocesa likuma 596.pants aizsargā ienākumus, kas saņemti valsts sociālā pabalsta veidā vai sociālās palīdzības pabalsta veidā, bet netiek aizsargāti ienākumi, kas saņemti kā valsts sociālās apdrošināšanas pabalsts. Civilprocesa likuma 595.panta otrajā daļā noteikts, ka, vērsot piedziņu uz valsts pensijām, valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem (piem., bezdarbnieka pabalstu), piemērojami noteikumi par piedziņas vēršānu uz darba samaksu, t.i., šie ienākumi netiek iekļauti to ienākumu lokā, uz kuriem kreditori nevar pretendēt.

Tāpat, Civilprocesa likuma 596.pantā minēto ienākumu, kurus parādniekam ir tiesības pilnā apmērā paturēt savā rīcībā, uzskaitījums nav izsmeļošs, tādēļ iespējams, ka ienākums (pabalsts, kompensācija) ir aizsargājams no piedziņas saskaņā ar kādu citu normatīvo aktu.

Fiziskās personas maksātnespējas process: piecas biežāk pieļautās kļūdas

[LV portālam skaidro Maksātnespējas kontroles dienesta Pirmā uzraudzības departamenta direktore Agnese Gabuža.](#)

Fiziskās personas atbrīvošana no parādsaistībām

No 2022. gada 1. janvāra trūcīgām un maznodrošinātām personām ir iespēja dzēst parādsaistības.

Maksātnespējas kontroles dienests akcentē, ka fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām process būtiski atšķiras no fiziskās personas maksātnespējas procesa, jo pieteikumu par atbrīvošanu no parādsaistībām vērtē zvērināts notārs, līdz ar to šajā fiziskās personas atbrīvošanas no parādsaistībām procesā Maksātnespējas kontroles dienests neveiks nekādas funkcijas. Gan plašākus skaidrojumus, gan papildu informāciju par šo regulējumu var sniegt [Tieslietu ministrija.](#)
[Par trūcīgas vai maznodrošinātas ģimenes \(personas\) statusa piešķiršanu.](#)

Biežāk uzdotie jautājumi

[Par fiziskās personas maksātnespējas procesu](#)

Infografikas un video

[Par maksātspējas procedūrām](#)

<https://www.mkd.gov.lv/lv/fiziskas-personas-maksatnespejas-process>